

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

104. Creberr. mirac. in confir. fidei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

hominem, laudare quod esset Christianus, gratulari, atque inuidere, profiterique se fore Christianos si possent aliud quàm raptò vivere, hominem denique suis cum sarcinis dimittunt intactum, sola sibi re-tenta corona Deiparæ Virginis, teste suæ propensæ in Christianissimum voluntatis. Iam pelliciendis ad Christum Mandatinis elucubrabat Vagnonius tractatus complures, quos cum etiam manuscriptos avidè perlegissent, remittebant cum pecuniis ad Patrem in necessarios editioni sumptus ad quam illum magnoperè urgebant, ne legis tam sanctæ notitia regnum diutiùs priuaretur. Ut autem prædones necessitate rapiendi excubant quod non fierent Christiani, sic isti polygamix assuetudine, quam ut abrumperent non satis sibi imperabant, agebat hoc tamen celsa illa in iis existimatio dogmatis Christiani, ut Christi legem tuerentur, cuperentque fundi latissimè: qua ex re Deus Vagnonio ad religionis incrementa suppeditavit nouum, & perutile inuentum. Aedes sacras viginti statuerat multò pluribus cogendis Christianorum pagis non sine illorum qui procul distarent incommodo: Mandatariorum ergo fiducia qui se tam comiter ad accipiendam quamlibet gratiam inuitabant, Præfecti maximè, ausus est petere ut ex templis pagorum, & urbium, tam multis in quibus dæmon colebatur, aliqua darentur Christianis in quibus cæli dominum colerent, quod ubi multis impetrasset locis, in aedes sacras ita commutabat, ut formæ nouitas, superstitionis antiquæ memoriam aboleret; nec id multum inuitis fiebat ethnais, ut quibus esset venerationi Christianorum Deus, & Rex communi opinione Christianus. Illum enim iconem Redemptoris suo quondam auro donatam, ornasse magnificè; loco aulae maioris primario statuisse; coram illa quotidie ter quater in frontem pro-cidere; extrussisse palatio simulachra, & dispuluerasse, quod solent baptizandi, cum solus coli velit qui solus Deus est Christianorum Deus. Hæc illi de factis ab Rege vera; de consilio illius & animo falsa, verum ad auctoritatis incrementam, fidei sacræ percommoda. Peregrinantes quoque ad varia Bonziorum sanctuaria ethnici, non prius recedebant quam imaginem Redemptoris in Christianorum templo adorassent, & quod opportunè admodum captabatur, de illo docerentur quem picta species referebat, vno & vero Deo, cælique Domino, aliorum verò effigies, hominum esse mortuorum aut cacodæmonum. Quod apud ethnicos tam certo iam inualuerat, ut si cælum stetisset, vel alia urgeret calamitas, fatigatis frustra simulachris suis, conuenirent ad poscendum in opem Christianorum Deum, & donario aliquo publicè placandum, & impetrata ferrent quæ postulauerant. Spectandis demùm ob oculos curationum prodigiis, quæ pueris etiam & mulierculis tam erant in promptu, ut paucis preculis, aquæ stilla, vel cruce constarent, eluctari non poterant diuinitatis præpotentis, & suorum amantis, inextricabile argumentum. Cæcis planè, videndi facultatem, tabidis valetudinem, apoplecticis vitam repentinis sanationibus videbant restitutam; cateruatim

104
Greiberr. mi-
rac. in con-
suet. fidei.

cateruatim lupos è montibus, in subiectos pagos, famis rabies exegit, quemcumque obuium inuenissent, vallatum, deiectum, strangulatum, diuulsam vorabant, soli ab iis immunes erant Christiani, & sola crucis ob signatione tuti.

Fochiensem, quam dixi, Prouinciam, partim Diaz à Castelblanco, & Lobus; coluere, partim Alenius Brixianus, qui Christi nomen in vrbes duodecim propagauit, Ciuenceo in qua residebat conterminis; quibus vnus sat esse non valens Caneuarium accepit focum tam perspecta iam notum pietate, vt ei lata gratulatione alij triduo, duplo longius nonnulli occurrerint. Liber statione Alenius in vrbes effunditur Iuncium subiectas, & earum pagos, vbique Christum, Christianorum novos cœtus, & sacras ædes ferens, rustici operis, sed magnæ ob cruces, & sacras imagines, impetratæque in iis beneficia venerationis. Clauderem hunc annum factis heroicis Christianorum Sinenfium nisi essent iam dictis similia. Sollicitati iuvenes ab heris & parentibus ad fidem Christo eiuandam, precibus, fustibus, cruciati; sterere in gradu tam alacres vt admirationi essent torquentibus; castimoniam alij sæua verberum perpeffione redemerunt; Cechianenses Christiani ex institutione Catanei & Froes afflictandis seipsis tam erant rigidi, & immisericordes vt frænâ egerent. Sanctioris hebdomadæ ultimo triduo, anus debilis cibo potuque abstinit, dura Sinis inedia, quater in diem edere solitis. Appressum capiti circulum, duobus & septuaginta horrentem spinis constanter gestauit, sæpè in seipsam flagellis defœuist; nec fuit dissimilis illorum ratio quos in Prouincia Fochiensis Alenius Christo educarat. Primum anni diem quem Sinæ agitant solutis hilaritatibus, consueuerant Christiani vnâ rebus diuinis in templo insumere, illuc iuuenis Christianus cum subisset, elegans, comptulus, cultu venusto, & florido; signari primum oculis tacitè, post indignanter, nec sine pudore; tercia demùm commonitione castigatus ab vno ex adstantibus viro graui, domum se recipit, detritis, & vilibus induitur, Christianorum cœtui niente & habitu mutatus, se sistit de genibus, veniamque errati à Deo, & ab iis petit. Actiori obiurgatione sed necessaria offensionem emendauit Mandarinus quidam Pechinensis; priuatus dum esset vitam exigebat Christiano, vt erat, dignissimam; Mandarinatus fumo mox ebrius, tumere, disfluere, Christianismi sui que immemor, dissolutis propalam moribus omnes offendere. Hic illum per vrbem dum ouans equitat, turba pedilequa, & anteambulombus stipatus, adoritur matrona, solidæ ac masculæ pietatis, prœsensque habenis exultantem morata, modestè sed fortiter, qualis esset, qualis ante fuisset repræsentat. Vnde tam alius ab eo qui fuerat? ex Mandarinatus videlicet gloria, nisi ergo viueres Mandarinus, Dei contemptor non viueres, nec Christiano nomini probrosus? tibi æquum videtur, vt beneficio diuino collata in te dignitatis, indignitate motam, & offensione publici respondeas? & Dei bonitas, ex semente fe-

raci, & diuite hos fructus metat: mitto rationes conscientia Christiana; miror tantum qui possis, pudorem omnibus insitum, cum vita quam agis sustinere. Si non est emortuum penitus fidei tuae lumen, cum emortuo igne tuae charitatis, puto te in praesentiarum prospecturum, quid te post vitam futurum sit. Expectabant omnes, feminae libertatem, quo ferret supercilio Mandarinus, in nutus arrepti, ad iniiciendas illi manus si significasset coercendam; at is vitae futurae amara confixus mentione, exscendit equo, agit matronae moniti gratias, facturum spondet quod admonueat. Nec facere distulit, ea enim domum officiosè reducta Patres adit, accusat, execraturque praeterita, & in nouum ardorem accenditur, extincto meliorem. Emendatum est duorum qui sequuntur peccatum stolidius, crassiori poena. Imperatum sibi à Confessario ieiunium tridui alter neglexerat; huic in conuiuio celebri, lethalis humoris infesta guttula os repente distorsit; simul animo recurrit quam culpam lueret, & factum doluit, haud tamen prius ex deformitate os restitutum est, & glutienti recepit facultatem, quam planè ieiunus triduum impleset. Alter die quodam Dominico dum sacro interest, prolixitatis tædio sub medium discedit, non sine offensione adstantium. Efferenti pedem duo se obiciunt iuuenes; vnus exeunti manu pectori indita moram facit, sonorum alter impingit colaphum, cuius clarus plausus cum templi totius oculos ad fores aduertisset, vident miserum humi volutari extra se positum, & seminanimum, donec peracta re diuina, recepit sese, fassus adhuc tremens se ab duobus Angelis ad emendationem sui, & aliorum disciplinam castigatum.

Dum religionis inter Sinas, tam bellè negotium procedit, nihil propius abfuit quam ipso cum regno funditus in Cocincina deleteretur, sustentauit illam Buzomius nunc Deo propitio ex Cambogia redux qui viginti ab annis eam fundauerat. Agebatur annus æui huius trigésimus quartus (ex quo filum scribendi de Cocincina resumimus) nostri vero simulati exilij quintus quo tutari nos priuatim latebris sinebamus, dum ne in publicum nos daremus nisi cum oneraria Lusitana ad illos portus applicaret. Applicuit autem hoc anno auspiciatissima. Nauis enim Praefectum dona Regi solita ferentem comitatus Sinoam P. Manuël Fernandez, tam inopinati erga nos affectus, in eo offendit popularitatem, quam eius ab ore insuetam, & nouam; dolere se grauius nostris malis, euerfione sacrarum adium, & exilij decreto, quibus quintam iam annum nos vexasset, haud vilo quidem aduersum nos odio, sed quòd pij & æqui saluo iure, non possit Princeps, antiquos Regni Deos Christianorum probris, & stragi permittere, qua saepe moniti, pergebant nihilominus in eos seruire; sed hoc quicquid ante hac transactum, transierit, inquit, & obliteretur penitus; noua exinde amicitia, nouis conditionibus colatur. Meis integrum sit religionem profiteri in qua securius cuiusque animus acquiescet, seu Dei vnus,

coelestium

105.
Cocinc. Rex
praeter mo-
rum benefi-
cius.